

Macht en intriges in een Shakespeare-compilatie

**TONEEL/HOLLAND FESTIVAL
KINGS OF WAR**

wil veroveren en dat etaleert dat leiderschap uiteindelijk vooral over zichzelf gaat.

Simon van den Berg

Van Toneelgroep Amsterdam **Gezien** 14/6
Waar Stadsschouwburg **Nog te zien** t/m
21/6, aldaar

★★★★☆

Na *Romeinse tragedies* (2007) maakt regisseur Ivo van Hove met Toneelgroep Amsterdam voor het Holland Festival opnieuw een compilatie van drie Shakespearestukken. In *Kings of war* zien we in vierenhalf uur achtereenvolgens ingekorte versies van *Henry V* en *Henry VI* en (na de pauze) een bijna volledige *Richard III*.

Romeinse Tragedies ging met z'n vrij rondlopende publiek, doorlopende handeling en live twitterstream over hoe onze verhouding met politiek en media is veranderd, en haakte aan op nieuwszenders en tweede schermen. *Kings of war* ontvouwt zich meer als een televisieserie op dvd: je wordt ondergedompeld in een wereld van macht en intriges met subtiele herhalingen en terugkerende personages.

Van Hove wil er iets mee zeggen over leiderschap: Henry V (een vrij briljante Ramsey Nasr) als inspirerende en op eer beluste legeraanvoerder, Henry VI (een mooi tegen emoties vechtende Eelco Smits) als te jong op de troon terechtgekomen aartswijfelaar die één beslissing wél neemt en daarmee meteen zijn toekomst en zijn leven vergooit, en Richard III (Hans Kesting; leep maar net niet gevaarlijk genoeg) als de bloeddorstige machtswellusteling.

Vormgever Jan Versweyveld maakte een *war room*: een bunker waar strategie wordt bepaald en vergaderd, maar waar ook televisieopnames worden gemaakt of kan worden geslapen. Schermen met beelden van drones staan naast kaarten, waarop met gekleurde punaises en touwtjes het front wordt aangegeven. Cryptografische apparatuur contrasteert met rode en groene telefoons.

Achter het toneel is een lange witte gang, alleen zichtbaar via beelden van de camera die de personages blijft volgen. De gang symboliseert niet alleen de ruimte achter de schermen van de macht maar is ook een soort onderbewuste: we zien er soldaten aan het front, moordpartij en en zelfs een kudde geiten (een visioen van Henry VI, die liever herder was geweest dan koning).

Kings of war is zonder meer een goede voorstelling: onderhoudend, mooi gespeeld, slim in elkaar gestoken. Prachtig toont Van Hove een politieke kaste wiens blikveld verschuift van buiten naar binnen. In *Henry V* is het toneel nog een plek die draait om communicatie met de buitenwereld, aan het eind is het een paleis vol spiegels. Met *Richard III* is het id aan de macht. Hij is alleen in de bunker, terwijl in de wandelgangen zijn val wordt bekostuofd.

Maar er wringt iets: bij Shakespeare is leiderschap vooral een omstandigheid waarmee een persoonlijkheid op scherp wordt gezet. Het doel van leiderschap is bij alle drie de koningen – goed, zwak of kwaadaardig – hetzelfde: de macht veroveren en bestendigen. Zelfs de heldendaad van de goede koning Henry V is alleen maar het terugveroveren van land waar zijn overgrootvader recht op had.

Na het intellectueel stimulerende en tamelijk wilde *The fountainhead* vorig jaar is *Kings of war* degelijker en minder uitdagend. Het is managementtoneel voor het hogere bedrijfskader dat TGA kennelijk graag als publiek

Koningen Henry VI (Eelco Smits) en Henry V (Ramsey Nasr) in de war room.

FOTO JAN VERSWEYVELD

